

ÀMBIT DE LLENGÜES

Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura, llengua estrangera

L'objectiu central de l'educació és preparar l'alumnat de Catalunya perquè sigui capaç de desenvolupar-se com a persona i de comunicar-se i així pugui afrontar els reptes de la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI. Això significa educar les nenes i els nens perquè desenvolupin aquelles competències comunicatives i lingüístiques que facin possible que tant personalment com socialment siguin capaç d'actuar i reeixir en el seu entorn i construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement del que és la condició humana, de la comprensió d'altri.

Per aconseguir-ho, cal plantejar, en l'educació primària, el desenvolupament integral i harmònic dels aspectes intel·lectuals, afectius i socials de la persona, entre els quals l'educació lingüística i comunicativa ocupa un lloc preferent. Per formar parlants plurilingües i interculturals cal: l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, i en castellà com a garantia que l'escola proporciona als alumnes la competència que els cal per tenir les mateixes oportunitats; també el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i d'aprendre de totes les llengües i cultures; i d'una manera totalment integrada l'assoliment del domini de les competències comunicatives audiovisuals i digitals necessàries per accedir autònomament i crítica a les tecnologies de la informació i comunicació i poder interpretar els missatges audiovisuals que formen part de la cultura dels infants i joves.

D'aquesta manera, l'alumnat esdevindrà capaç de dur a terme les tasques de comunicació que li permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adults de tot arreu, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització del llenguatge verbal, oral i escrit, i el no verbal, amb la possibilitat d'emprar els mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació.

El desenvolupament d'aquesta competència no ha de ser un afer exclusiu de l'àrea de llengua. Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, totes les àrees esdevenen també responsables del desenvolupament de les capacitats comunicatives de l'alumnat. És a dir, totes les àrees s'han de comprometre des de la seva especificitat i des de les maneres peculiars d'explicar el món en la construcció de les competències de comunicació. L'àrea lingüística se centra d'una manera específica en la literatura, en el desenvolupament de la competència del lector literari.

El tractament de les llengües

La finalitat de l'ensenyament de les llengües és el progressiu domini de llengües, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels

factors que contribueix més plenament a la identitat social i personal. Per a les escoles de Catalunya, la primera referència que cal tenir en compte és la legislació, l'Estatut i la Llei de política lingüística, que estableix que *la llengua pròpia de Catalunya és el català i que és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament. A més el català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol*. El reconeixement d'haver d'aprendre dues llengües, a més, és un privilegi que obre les portes a desenvolupar-se en una societat plural oberta a altres cultures.

Aquesta obertura es reforça, a més, si considerem la nostra vinculació a Europa, per mitjà del *Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües*, elaborat pel Consell d'Europa que planteja com a fita aprendre una o dues llengües estrangeres, en coherència amb la competència plurilingüe i intercultural, "la capacitat d'utilitzar les llengües amb finalitats comunicatives i de prendre part en la interacció intercultural que té una persona que domina, en graus diversos, distintes llengües i posseeix experiència de diverses cultures". És evident que així s'afavorirà la participació de l'alumnat en la vida escolar, acadèmica, afectiva i relacional, la transferència de coneixements entre llengües, les actituds obertes i de respecte envers la diversitat lingüística pròxima i llunyana, entesa com un dels patrimonis de la humanitat. A més, aquest coneixement de diverses llengües potencia el domini del català i la valoració de la pròpia cultura.

Això vol dir que les nenes i els nens, en acabar l'etapa: a) han de dominar el català, llengua vehicular, de cohesió i d'aprenentatge, b) també han de dominar el castellà; c) han de conèixer una o dues llengües estrangeres per tal d'esdevenir usuaris i aprenents capaços de comunicar-se i accedir al coneixement en un entorn plurilingüe i pluricultural; d) han de comprendre missatges escrits bàsics i establir relacions entre llengües romàniques; e) han de tenir una actitud oberta, respectar les llengües i cultures presents en l'entorn on viuen i interessar-s'hi, i també ho han de fer respecte d'altres de més llunyanes, de les quals poden aprendre i enriquir-se personalment, malgrat no les aprenguin mai; i, finalment, f) han de desenvolupar la competència audiovisual amb la consciència de la importància de l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació i la influència que els missatges audiovisuals i els seus llenguatges tenen en els nous sistemes de comunicació que configuren moltes de les realitats d'aquest món plural i divers.

L'objectiu d'aconseguir parlants plurilingües competents implica que cada escola, partint d'una anàlisi sociolingüística rigorosa del centre i del seu entorn, estableixi en el Projecte lingüístic del centre, amb programes precisos de gestió de les llengües per determinar com el català, llengua vehicular de l'escola, s'articula, d'una manera coherent, amb l'ensenyament de les altres llengües tot establint acords per a relacionar les diferents estratègies didàctiques. En fer-ho, cal recordar que el català és una llengua que l'escola ha de tractar amb especial atenció, no només pel seu estatus oficial, sinó també i sobretot pel desconeixement que en té una part de l'alumnat pel que fa als seus usos col·loquials i informals. L'escola té, doncs, la missió de transmetre-la perquè tota la població pugui emprar-la en qualsevol situació comunicativa, fet que ha

de garantir la cohesió de tota la societat evitant així la seva compartimentació en comunitats lingüístiques separades. Alhora, l'escola ha de garantir que el seu alumnat tingui també un domini ple del castellà, oferint l'ensenyament d'aquelles formes d'ús menys conegudes pel seu alumnat. També cal, respecte a les llengües estrangeres, considerar la seva diferent presència social per fer-ne un tractament diferenciat. Per a un ensenyament adequat de les llengües, és important el tractament integrat dels llenguatges audiovisuals amb què es construeixen les comunicacions.

El projecte lingüístic de centre pot ser també un instrument de reflexió sobre el perill que comporta, per al desenvolupament de competències lingüístiques i per a la integració social de les persones, la restricció del català als espais vinculats al currículum escolar i la seva desvinculació de les relacions interpersonals, afectives, lúdiques, etc. En aquest sentit, el professorat ha de ser conscient de la necessitat del desenvolupament de les competències comunicatives, lingüístiques i audiovisuals de l'alumnat per a l'assoliment dels objectius bàsics de totes les àrees. I per tant, cal que s'impliqui en l'elaboració i aplicació del projecte lingüístic del centre ja que proporciona les eines fonamentals per a la formació de les nenes i els nens de les nostres escoles.

Competències pròpies de l'àrea

La primera competència que cal considerar és justament la més global i comú a totes les àrees, la competència comunicativa, que en totes les àrees esdevé la clau i que en la lingüística articula els aprenentatges que s'han de fer en totes les llengües. Aquesta competència ha de ser atesa des de totes les àrees curriculars i activitats educatives del centre si es vol el seu desenvolupament coherent i eficaç. Aquesta competència es concreta en la competència oral, l'escrita i l'audiovisual.

La competència oral facilita, a través dels intercanvis amb els altres, adults o no, elaborar i expressar idees, opinions i sentiments, és a dir, la construcció del propi pensament. Cal considerar-la en totes les seves dimensions, la de la interacció, la de l'escolta i la producció, i la de la mediació, en gran grup o grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat d'emprar diferents mitjans o les tecnologies de la informació i la comunicació. A més, l'ús reflexiu de la parla és l'eina més eficaç per al pilotatge dels aprenentatges. L'alumnat ha d'assumir el paper d'interlocutor atent i cooperatiu en situacions de comunicació, fet que l'ajudarà a intervenir de forma competent en el seu entorn i a desenvolupar-se amb expressivitat i fluïdesa en una societat democràtica i participativa.

Aquesta prioritització de la llengua parlada és de gran importància quan es tracta de l'ensenyament d'una llengua nova per a l'alumnat. En aquesta situació, l'ús de diferents recursos didàctics, amb variats formats i suports i en diferents contextos (festes, representacions, projectes i activitats curriculars) ha de ser una de les claus per a un aprenentatge eficaç.

També té una especial rellevància en l'aprenentatge de les llengües estrangeres, ja que el model lingüístic aportat per l'escola és la font bàsica de coneixement i aprenentatge d'aquesta llengua. Els discursos orals utilitzats a

l'aula són al mateix temps vehicle i objecte d'aprenentatge, per la qual cosa el currículum ha d'atendre tant el coneixement dels elements lingüístics i comunicatius com la capacitat d'utilitzar-los en l'aprenentatge de diferents continguts curriculars i en les diferents situacions comunicatives; a més, el seu treball en aquesta etapa ha de ser el fonament del treball dels continguts de la competència escrita.

La competència escrita s'ha de potenciar en totes les seves dimensions, receptives (lectura) i productives (escriptura), de comunicació i creació, i cal relacionar-la amb les interaccions orals que afavoriran un aprenentatge cada cop més conscient i eficaç. Els processos de lectura i escriptura són complexos i diversos segons quin sigui el tipus de text, el suport i el contingut que s'hi vehicula, són processos que s'aprenen en la lectura i escriptura de textos a qualsevol àrea o activitat escolar. Cal motivar qui llegeix i escriu perquè descobreixi en la llengua escrita una eina d'entendre's a si mateix o a si mateixa i a les altres persones, i els fenòmens del món i la ciència i també que és una font de descoberta i de plaer personal. En això té molta importància la potenciació d'institucions escolars com la biblioteca (mediateca), la ràdio o plataformes d'Internet, com a dinamitzadores de l'aprenentatge lector i escriptor. A més, cal aplicar-la progressivament a textos de nivells de complexitat cada vegada més gran i de tipologia i funcionalitat diversa, en diferents suports (paper, digital) i formats (verbals, gràfics i imatge).

La competència audiovisual, cal atendre-la en totes les seves dimensions receptives, productives i crítiques; de comunicació i de creació, i amb una clara relació amb les interaccions orals que afavoriran un accés més conscient i eficaç a les informacions audiovisuals de tanta importància per l'impacte tan global que han aconseguit les tecnologies de la informació i comunicació. Els processos de recepció i creació són complexos i diversos segons el tipus i format triat i el contingut que s'hi vehicula, són processos que s'aprenen en la seva utilització en qualsevol àrea o activitat escolar. Cal motivar la seva utilització per aprendre i comprendre'ls com a globalitat, tot aplicant el seu aprenentatge a missatges cada cop més complexos i amb funcions més diversificades i amb formats i suports més variats.

Una segona competència, d'acord amb la finalitat de donar les eines perquè les nenes i els nens puguin afrontar el reptes de la societat, és la competència plurilingüe i intercultural que, en essència, és actuar adequadament en un món plural, multilingüe i multicultural. Aquests continguts també tenen relació amb les altres àrees curriculars, però en l'ensenyament de les llengües tenen unes implicacions més específiques. En concret, a més dels aprenentatges específics de cada una de les llengües, caldrà aprendre actituds i habilitats per afrontar altres llengües, fins i tot desconegudes (conèixer-les i valorar-les, saber gestionar els problemes de les interaccions multilingües, respectar altres maneres de veure el món...), en resum, estar obert a l'altre.

Finalment, la competència literària, pròpiament específica de l'àrea, fa que les nenes i els nens puguin comprendre millor el món que els envolta, les altres persones i a si mateixos a través de la lectura d'obres de qualitat i del contacte amb tot tipus de construccions de la cultura tradicional. L'accés guiat a

aquestes obres facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, i fa que les nenes i els nens descobreixin el plaer per la lectura, sàpiguen identificar estètiques i recursos, i apreciïn textos literaris de gèneres diversos (poètic, narratiu i teatral), i també d'altres formes estètiques de la cultura que ens envolta de tipus tradicional com cançons, refranys, dites i frases fetes, endevinalles, rodolins; o més actuals com videoclips o ficcions audiovisuals. Amb tot això les nenes i els nens van interioritzant els senyals de la cultura que els aniran precisant els criteris per ser més rigorosos en les seves valoracions i gustos estètics, amb la qual cosa, a més d'estimular la seva creativitat, es desenvolupa el seu sentit crític.

Aportacions de l'àrea a les competències bàsiques

El paper que juga la llengua i la comunicació en els processos d'aprenentatge i el fet que la base dels seus ensenyaments se situï en l'ús social de la llengua, fa que els aprenentatges lingüístics i comunicatius que es produeixen en qualsevol àrea, amb una bona coordinació docent, es puguin aplicar a l'aprenentatge de les altres i, alhora, afavoreixin la competència plurilingüe i intercultural de l'alumnat. Les activitats de les àrees lingüístiques tenen, evidentment, una importància remarcable en el desenvolupament de la competència comunicativa. Cal però recordar que en ser una competència transversal a totes les àrees, l'assoliment dels objectius bàsics dependrà del tractament que se'n faci a totes. El coneixement i vivència de la cultura, i de manera especial la popular, en totes les seves manifestacions té en la llengua una de les seves bases i ha de ser a més una porta oberta que potenciï el desenvolupament de la competència artística, competència que té en la dimensió literària un marc idoni i transcendental.

Alhora les activitats relacionades amb aquesta competència també afavoreixen la millora de les competències metodològiques. Els processos de la llengua escrita, en concret, són una de les claus en la competència del tractament de la informació i l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'elaboració de coneixement. La lectura i l'escriptura d'informacions presentades en diferents llengües i formats, fet facilitat amb l'ús de les TIC, aporta una nova dimensió als processos de tractament de la informació, la diversitat de punts de vista i la manera de presentar les informacions facilita la flexibilitat mental necessària per a un aprenentatge crític. A més, la verbalització i les interaccions resulten claus en el desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre, ja que regulen i orienten la pròpia activitat amb progressiva autonomia.

La llengua, precisament pel paper que juga en el desenvolupament de les competències metodològiques, ajuda a la comprensió dels processos de les competències centrades en conviure i habitar el món. D'una manera molt especial, la competència plurilingüe i intercultural contribueix al desenvolupament de la competència social i ciutadana, entesa com les habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'enteniment entre les persones. Aprendre llengües és, abans que altra cosa, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb distintes realitats i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

A més de reconèixer les llengües com element cultural de primer ordre, la lectura, comprensió i valoració de les obres literàries contribueix d'una manera clau al desenvolupament de la competència artística i cultural.

Estructura dels continguts

La presentació unitària del currículum es fa per afavorir el desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural. Així es facilita la necessària coordinació de les propostes de totes les llengües ensenyades a l'aula, i la prioritització d'aquestes propostes derivades del diferent estatus que té cada llengua i el domini que en tenen les nenes i els nens.

La coordinació dels ensenyaments de les diferents llengües caldrà completar-la respecte als llenguatges audiovisuals que es treballen en les diferents àrees curriculars. L'elaboració del projecte lingüístic i comunicatiu del centre, en el qual hi ha de participar tot el professorat, juga un paper clau en la definició del currículum, tant en el de les àrees lingüístiques com en el de les altres.

Els continguts de les àrees lingüístiques s'organitzen al voltant de les tres grans competències, citades abans, amb la finalitat d'atendre els diferents usos socials. Per això el currículum presenta: la dimensió comunicativa, que inclou parlar i conversar; escoltar i comprendre; llegir i comprendre; escriure; i els coneixements del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge; la dimensió literària; i la dimensió plurilingüe i intercultural.

La dimensió comunicativa és la base dels aprenentatges de l'àrea, com ho és de tots els aprenentatges escolars, per la qual cosa els continguts que es presenten en aquesta dimensió no són els específics de l'àrea lingüística, sinó que caldrà atendre'ls en totes les activitats curriculars, centrant les activitats de l'àrea en el que té relació amb els aprenentatges literaris. En aquest apartat, a més dels continguts referits a la competència oral, l'escrita i l'audiovisual apareixen els referits al funcionament de la llengua i el seu aprenentatge, que en ser plantejats així es vol significar que cal introduir-los i exercitar-los amb la funció exclusiva de millorar la comunicació, defugint el tractament gramaticalista de l'ensenyament de les llengües.

La dimensió literària planteja els continguts específics de l'àrea, de manera que el tractament dels continguts de la dimensió comunicativa s'han de focalitzar per a l'assoliment dels objectius d'aquesta dimensió. En aquest apartat, cal posar atenció especial a la cultura tradicional i les obres de referència de la nostra cultura escrita que són adequades a l'edat. Cal recordar que, malgrat que el nucli el representen els processos de recepció, la presència d'activitats d'escriptura és un bon instrument per a l'educació literària.

Finalment, la dimensió plurilingüe i intercultural planteja continguts relacionats amb els usos socials en contextos multilingües. Aquesta dimensió s'ha de tenir en compte en totes les accions docents, però en aquesta àrea cal fer una aproximació més reflexiva i organitzada per atendre totes les habilitats necessàries per a la comunicació en contextos plurals. Donada la peculiaritat d'aquests continguts plurilingües, es presenten unitàriament en un únic bloc al final de cada cicle i precedint als criteris d'avaluació: serà funció de l'equip

docent que, en el projecte lingüístic de centre, s'articulin els ensenyaments d'aquest àmbit en els de les diferents llengües, àrees curriculars i activitats escolars.

Estructures lingüístiques comunes

En relació directa amb la dimensió plurilingüe i intercultural, però tenint en compte també la dimensió comunicativa, hi ha un conjunt de continguts que són comuns a totes les llengües ensenyades. No té sentit que cada llengua torni a plantejar-los des de l'inici com si fossin específics, ben al contrari, cal introduir-los més sistemàticament i reflexivament en la llengua de l'escola per ser aplicats en les altres, i facilitar, així, la transferència necessària d'aprenentatges entre llengües. Aquests continguts comuns són més freqüents entre la llengua catalana, la castellana, la francesa o qualsevol altra romànica, però també n'hi ha, i força, que es donen respecte a l'anglès, l'alemany o altres llengües.

No és possible fer un llistat exhaustiu ni exclusiu d'aquests continguts, caldrà però considerar, entre d'altres, a més dels que apareixen explícitament en la dimensió plurilingüe i intercultural, la majoria dels recursos comunicatius, com són les estratègies lectores o la redacció de resums i esquemes; els aspectes més globals com els tipus de text o altres de més concrets, com la puntuació o la terminologia gramatical.

Cal que el professorat de llengües es posi d'acord, en primer lloc, en quins són els aspectes que es consideraran en aquest apartat; també caldrà acord en com s'introdueix el treball d'aquests continguts, qui ho fa, i com es farà en les altres llengües, per explicitar les diferències i assegurar la interiorització dels recursos; i, com ja s'ha dit, afavorir la transferència a noves situacions comunicatives. Aquest plantejament posa l'accent en el desenvolupament de les competències i evita les repeticions inútils que són sovint la marca d'un ensenyament gramaticalista.

Consideracions sobre el desenvolupament del currículum

Cada cop és més gran l'acord segons el qual les llengües, totes les llengües i en totes les seves dimensions, s'aprenen en l'ús social i que les necessitats pragmàtiques de comunicació són les que van orientant i afavorint l'assentament del codi. Per contra, s'ha demostrat a bastament que no es pot garantir l'aprenentatge ni amb l'ensenyament directe i explícit de les formes i normes, ni quan es fa component per component, com proposaven els enfocaments gramaticals, ni si s'aïlla cada llengua que s'aprèn.

Per tant, per ensenyar adequadament llengües i la comunicació cal dissenyar situacions d'aprenentatge globals en què l'ús motivat i reflexiu de les estratègies lingüístiques i comunicatives porti a la solució dels problemes que s'hi plantegen. Atesa la realitat social, lingüística i cultural de la nostra societat, cal un ensenyament integrat de les llengües, que coordini els continguts que s'aprenen i les metodologies en les diferents situacions d'aula, a fi que les nenes i els nens avancin cap a l'assoliment d'una competència plurilingüe i intercultural.

Un aspecte que no es pot oblidar és que una part important de l'èxit dels programes d'immersió lingüística es relaciona amb la manera de tractar la llengua familiar de l'alumnat. Per això, cal tenir en compte la llengua de l'alumnat, en especial la de l'alumnat immigrant, tant a nivell simbòlic com en la pràctica educativa, cosa que, a més, afavorirà que el català esdevingui la llengua comuna i una eina de cohesió social.

L'adquisició de la llengua catalana caldrà atendre-la en la diversitat que planteja l'alumnat i no es pot perdre de vista que, com a nova llengua, és un procés llarg. Per afavorir-lo, les propostes derivades de l'ensenyament comunicatiu i de l'ensenyament integrat de les llengües i els continguts curriculars són d'una importància clau. Per aconseguir-ho, cal mesures organitzatives que facilitin treballar els continguts escolars de manera més transversal i menys parcel·lada, que contemplin l'heterogeneïtat real de les aules.

Cal atendre la diversitat de l'aula amb la negociació permanent del que es fa i es diu a l'aula. L'activitat dialògica, la conversa entre les nenes i els nens i entre l'alumnat i el professorat ha d'impregnar totes les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Això comporta una manera diferent d'actuar a l'aula i una organització diferent de l'alumnat. Cal potenciar espais de comunicació suficientment variats per a fer possible la seva adequació a tots els estils i característiques d'aprenentatge, una escola per a tothom que afavoreixi que cada alumne i alumna arribi a ser cada vegada més autònom en el seu aprenentatge i, alhora, aprengui a treballar cooperativament.

Es tracta d'ensenyar les llengües i la comunicació amb un enfocament comunicatiu, que se centra en la construcció social dels significats. La qual cosa vol dir que, per donar sentit a tots els aprenentatges del currículum, cal organitzar el centre educatiu com un espai comunicatiu on la biblioteca-mEDIATECA del centre, la revista de l'escola, la ràdio escolar o altres elements facilitin l'intercanvi dintre de l'escola i l'obertura del centre al seu entorn.

Un altre principi didàctic, relacionat amb els enfocaments didàctics que s'acaben de descriure, és l'educació en els valors i actituds respecte de la llengua. En primer lloc, perquè introduir l'obertura i sensibilitat envers la diversitat lingüística i cultural, present a l'aula o a l'entorn o bé aportant experiències externes, és una de les claus perquè es produeixi la necessària flexibilitat de pensament, perquè tothom respecti i s'interessi pels altres. En segon lloc, perquè cal que l'alumnat sigui conscient del perill que la llengua i els diferents llenguatges es puguin convertir en vehicles de transmissió de valors negatius d'etnofòbia, de sexisme o d'intolerància. A l'escola cal fer una aposta seriosa per la lluita contra l'etnocentrisme i totes les varietats d'intolerància.

Pel que fa als recursos TIC integrats en el currículum de llengües, s'utilitzen per organitzar, aplicar i presentar la informació en diferents formats, per aprendre a llegir i escriure de forma individual i col·lectiva, per comunicar-se i publicar la informació per a una audiència determinada, facilitant la quantitat i qualitat dels

documents produïts i fent que el procés de lectura i escriptura esdevingui més col·laboratiu, interactiu i social.

Les funcions del processador de text serveixen per organitzar el text, per gestionar-lo, per modificar-lo, corregir els errors i millorar-lo. El correctors canvien el procés de revisió. Equivocar-se forma part de procés d'aprenentatge. Les presentacions multimèdia donen suport a l'expressió oral.

Cal tenir en compte que sorgeixen noves escriptures --no-lineals (hipertext), interactives i en format multimèdia--, amb signes ideogràfics i amb ajudes per activar els coneixements i per a la generació de textos. Tot això requereix diferents tipus de processos de comprensió i diferents estratègies per al seu aprenentatge.

En la cerca d'informació, es treballa amb mitjans tecnològics per tal d'arribar a entendre, registrar, valorar, seleccionar, sintetitzar i comunicar la informació.

Pel que fa a l'avaluació, cal abandonar la visió de l'avaluació exclusivament sancionadora dels resultats de l'alumnat per part del professorat, i passar a concebre-la fonamentalment com a activitat comunicativa que regula (i autoregula) els processos d'aprenentatge i ús de la llengua, a fi de potenciar el desenvolupament de la competència plurilingüe i l'assoliment de l'autonomia de l'aprenentatge. En aquesta visió, l'avaluació forma part indescindible de l'estructura de les tasques de l'ensenyament i aprenentatge de llengües. Cal preveure els dispositius d'avaluació com a activitat conjunta (interactiva) amb l'alumnat, com a reflexió sobre els processos i sobre els resultats de l'aprenentatge lingüístic, tot precisant les pautes i els criteris per a regular el procés, per a valorar els esculls que es presenten, i per a introduir-hi millores, o per a la necessària valoració del resultat final. L'ús dels diferents tipus d'avaluació (autoavaluació, heteroavaluació, coavaluació, individual, col·lectiva) i instruments (pautes d'avaluació, qüestionaris, portfolis, dossiers) asseguraran l'eficàcia educativa.

Per a aconseguir totes les virtualitats d'aquesta avaluació, cal que l'alumnat sigui conscient de tot el procés seguit, que sigui capaç d'usar funcionalment la reflexió sobre la llengua, revisant i reformulant les seves produccions, i que aprengui a transferir el que ha après en altres situacions. Amb aquesta activitat cognitiva i metacognitiva el professorat, mediador i assessor, o un grup d'alumnes mitjançant el treball cooperatiu, poden donar a l'alumnat el protagonisme i la responsabilitat del seu aprenentatge ajudant-lo a valorar el propi treball i a decidir com millorar-lo.

Atès, a més, que l'objectiu de l'ensenyament de la llengua és aconseguir que les nenes i els nens esdevinguin persones plurilingües, cal canviar l'avaluació que podia tenir sentit en un marc monolingüe; cal partir de la idea que hi ha diferents graus de domini d'una llengua, i que cal tenir altres capacitats, com el canvi de llengües, desconegudes en una persona monolingüe. En aquesta avaluació és molt important que l'alumnat sigui conscient de la seva situació plurilingüe i del fet que aquesta pot canviar.

Finalment, tot el procés d'avaluació, i encara més si es pensa en els passos finals del procés i la certificació, és una tasca col·laborativa i responsabilitat de tot l'equip del professorat. La gestió d'aquests procediments, decisions i implementacions, l'ha d'abordar conjuntament tot l'equip, el qual haurà de decidir les mesures que caldrà organitzar, també en conjunt, per a facilitar la millora de l'aprenentatge del seu alumnat.

OBJECTIUS

Les àrees de llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura i llengua estrangera de l'educació primària tenen com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Valorar la realitat multilingüe i multicultural de la nostra societat com a font de riquesa personal i col·lectiva, prendre consciència de la importància del domini de llengües en un món cada cop més global i utilitzar amb progressiva autonomia tots els mitjans al seu abast, incloent-hi les TIC, per obtenir informació i per comunicar-se, evitant els estereotips lingüístics que suposen judicis de valor i prejudicis classistes, racistes o sexistes.
2. Desenvolupar la competència comunicativa oral i escrita en totes les llengües de l'escola per comunicar-se amb els altres, per aprendre, per expressar les opinions i concepcions personals, apropiant-se i transmetre les riqueses culturals i satisfer les necessitats individuals i socials.
3. Desenvolupar la competència en la llengua catalana com a vehicle de comunicació parlada o escrita, per a la construcció dels coneixements, per al desenvolupament personal i l'expressió, i per a la seva participació en les creacions culturals.
4. Desenvolupar la competència en llengua castellana de manera que sigui possible que, al final de l'educació obligatòria, utilitzi normalment i correctament les dues llengües oficials.
5. Expressar-se oralment, adequant les formes i el contingut als diferents contextos i situacions comunicatives, i mostrant una actitud respectuosa i de col·laboració.
6. Comprendre i respondre en llengua estrangera a les interaccions orals més habituals de l'aula.
7. Comprendre discursos i explicacions orals que es donen en l'àmbit escolar i en el context social i cultural proper.
8. Comprendre els missatges orals en llengua estrangera sobre temes relacionats amb els interessos dels alumnes, els dels altres i el món que ens envolta.
9. Comprendre textos escrits que es donen en l'àmbit escolar i en el context social i cultural proper.
10. Comprendre textos audiovisuals (publicitat, pel·lícules, informatius), dels mitjans de comunicació o de les tecnologies de la informació i la comunicació, i fer-ne una lectura crítica i creativa.

11. Utilitzar adequadament la biblioteca, els mitjans de comunicació audiovisual i les tecnologies de la informació per obtenir, interpretar i valorar informacions i opinions diferents.
12. Utilitzar les llengües eficaçment en l'activitat escolar, tant per buscar, recollir i processar informació, com per escriure textos vinculats a les diferents àrees del currículum.
13. Produir textos de diferent tipologia i amb diferents suports, relacionats amb el context social i cultural, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, adequada a l'edat.
14. Reflexionar sobre la llengua i les normes de l'ús lingüístic, a partir de situacions de comunicació reflexiva, per escriure i parlar de forma adequada, coherent i correcta, i per comprendre textos orals i escrits.
15. Utilitzar la lectura com a font de plaer i enriquiment personal i apropar-se a obres de la tradició literària.
16. Comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a temàtica i complexitat i iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.
17. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües.